

UDYH undervisningsmaterialer

Af Vibe Termansen og Det Ukrainsk-Danske Ungdomshus (UDYH)

Til læreren:

På siden her finder du en pakke med fem digitale undervisningsmaterialer til hver ét modul på de gymnasiale uddannelser.

De er udviklet til fagene historie, samfundsfag og engelsk. Under hver session står hvilke(-t) fag, den er udviklet til. Sessionerne passer ind i læreplanerne for fagene.

Sessionerne kan bruges uafhængigt af hinanden. Man kan bruge en eller flere af dem eller plukke i dem og sætte dem sammen med afsnit fra andre sessioner eller ens eget undervisningsmateriale.

Sessionerne er udviklet af Vibe Termansen, østeuropahistoriker, journalist og forfatter, for Det Ukrainsk-Danske Ungdomshus i Kyiv, der har bidraget med nye interviews og videoer fra Ukraine samt udviklet undervisningsplatformen og samlet et ambassadørkorps af unge ukrainske frivillige i Danmark.

Målet er dels at skabe større viden, indsigt og forståelse for Ukraine og det at være ung i Ukraine nu, dels at gøre danske unge bevidste om demokratiseringsprocesser i Danmark og i udlandet, og at skabe et grundlag for at de, hvis de vil, kan engagere sig i forskellige civilsamfundsprojekter.

[Læreplaner:

Engelsk B: 190503-engelsk-b-gif-laereplan-maj-2019.pdf (uvm.dk)

Historie A: Historie A – stx, august 2022 (uvm.dk)

Samfundsfag A: Samfundsfag A – stx, august 2017 (uvm.dk)]

Sessioner:

- 1) Ukraine i krig (historie, samfundsfag)
- 2) Ukraine – dannelsen af en stat. Folkemord (historie)
- 3) Ukraine – dannelsen af en stat. Væk fra Rusland (historie, samfundsfag)
- 4) Ukraine – dannelsen af en stat. What's in a name? (historie, engelsk, samfundsfag)
- 5) Ukraine og EU/Nato (historie, samfundsfag)

Tidslinje

1918-20: Ukraine erklærer selvstændighed, men taber krige med sine naboer (Polen og Rusland).

1922: Den Ukrainske Sovjetiske Socialistiske Republik (Ukraine) er med til at danne Sovjetunionen.

1932-34: Holodomor. 3,9 millioner ukrainere sulter ihjel på grund af den sovjetiske generalsekretær Josef Stalins politik.

1939-1945: Anden Verdenskrig. 16 procent af Ukraines befolkning bliver dræbt.

1986: Tjernobyl atomulykken

1. juli 1991: Østblokkens forsvarsalliance, Warszawa-pagten, nedlægger sig selv.

1. december 1991: Afstemning om selvstændighed. 92,3 procent af befolkningen stemmer for. På Krim er tallet 54 procent.

25. december 1991: Sovjetunionen opløses.

1991-94.: Ukraine begynder dialog med Nato om samarbejde.

2004: Den Orange Revolution.

2008: Nato-landene beslutter på Bukarest-topmødet, at Ukraine vil blive medlem af Nato. De beslutter ikke hvornår.

2013-14: Euro-Maidan/Værdighedsrevolutionen.

2014: Rusland annekterer Krim og støtter separatister i Donbas.

24. februar 2022: Rusland invaderer Ukraine.

Februar 2022: Ukraine søger om optagelse i EU.

Juni 2022: EU tildeler Ukraine status som kandidat-land.

September 2022: Ukraine gentager sin ansøgning om Nato-medlemskab.

Juli 2023: Nato-landene beslutter (igen) på Vilnius-topmødet, at Ukraine vil blive medlem af Nato. De beslutter (igen) ikke hvornår.

December 2023: EU beslutter at åbne optagelsesforhandlinger med Ukraine.

Ekstra:

Arranger et besøg af en ung ukrainsk flygtning. Få evt hjælp til at opnå kontakt her:

Arranger foredrag på gymnasiet med Vibe Termansen ud fra hendes bog I skyggen af Rusland, I skyggen af Rusland | Gads Forlag

1) Ukraine i krig (historie, samfundsfag)

Intro:

Nedenfor følger materiale til ét modul i historie eller samfundsfag med de tre undertemaer 1) Hvad er krig? 2) Ruslands krig i Ukraine og 3) Ung i et land i krig.

I materialet her er der: link til Vladimir Putins tale 24. februar 2022, video med ung ukrainer, optaget af UDYH i Kyiv foråret 2024 samt arbejdsprøgsmaal.

Forberedelse, lærer: Find og uddel uddrag fra Anders Puck Niensens bog: Krigens logik. Grønningen 1, 2023.

Forberedelse, elever: Læs Anders Puck Nielsen: Krigens logik side 27-35 samt 94-102 samt 111-113.

Evt. ekstra: arranger besøg af ung ukrainsk flygtning.

Lektie:

Anders Puck Nielsen: Krigens logik. Grønningen 1, 2023.

Side 27-35

94 (1 afsnit), side 96-102 + 111-113, i alt 9 sider.

I. Hvad er krig?

Arbejdsprøgsmaal:

Side 27-35:

1) Hvad er krig?

2) Hvilke ligheder og forskelle er der mellem den finsk-sovjetiske vinterkrig i 1939-40 og Ruslands krig i Ukraine fra 2014/2022?

3) Hvilke fordele og ulemper – set fra Clausewitz' synspunkt – har ukrainerne i krigen? Og hvad med russerne?

Side 94, 96-102, 111-113:

4) Hvad er folkedrab?

5) Hvornår har en stat ret til at gå i krig?

6) En krig begynder først, når man slår igen. Hvis man blot lader sig invadere uden at kæmpe imod, er der ingen krig – men ens egen stat ophører med at eksistere, og befolkningen må underlægge sig den invaderende magts regler og normer. Hvornår har en stat ret til at forsvare sig?

7) Hvilke regler skal man overholde i en krig?

8) Hvad er krigsforbrydelser?

II. Ruslands krig i Ukraine

Se sammen i klassen:

Video. Putins tale til det russiske folk 24. februar 2022 vladimir putin 24 february - Google-søgning (27.58 minutter).

Arbejdsspørgsmål (mest samfundsfag):

- 1) Hvordan begrundes Putin den "specielle militære operation"?
- 2) Hvordan opfatter Putin magt? Hvordan opfatter han krig? Er han realist, idealist eller noget andet?
- 3) Hvordan mener han, at magtbalancen kan genoprettes?
- 4) Hvilke våben eller metoder vil han bruge for at genoprette den?
- 5) Hvem anser han som "fjenden"? Hvem, siger han, mener at Rusland er "fjenden"?
- 6) Hvilke "degenererede" værdier tænker Putin mon på, at Vesten vil påtvinge Rusland?
- 7) Hvad er Putins "røde linje"? Hvordan vil han reagere, når den bliver overtrådt?

Arbejdsspørgsmål (mest historie):

- 1) Hvilke historiske begivenheder bygger Putin sin opfattelse af Ruslands rettigheder og handlemuligheder nu på?
- 2) Hvad skete der i 1940-41, hvor Putin siger, at Sovjet strakte sig meget langt for at undgå krig?
- 3) Hvornår begyndte Anden Verdenskrig?
- 4) I Sovjetunionen tidligere og i Rusland i dag kalder man krigen for Den Store Fædrelandskrig og regner dens begyndelse den 22. juni 1941. Hvorfor regner de fra den dato? Hvad skete der i Ruslands nabolande Polen, Finland, Estland, Letland, Litauen og Bessarabien (i dag: Moldova) inden da, fra september 1939?
- 5) Putin kalder folk i Ukraine for højreorienterede nationalister og nynazister. Hvordan begrundes han det?
- 6) Putin truer alle, der står i vejen for Rusland med "konsekvenser, de aldrig har set i deres historie". Hvad kan det være?
- 7) Hvad garanterer, ifølge Putin, Ruslands selvstændighed?

Arbejdsspørgsmål (historie + samfundsfag):

- 1) Er det, Putin lancerede den 22. februar 2022, en angrebs- eller en forsvarskrig (er Rusland, ifølge Putin, blevet angrebet)?
- 2) Hvad er en retfærdig krig?
- 3) Har Rusland ret til at gå i krig? Har Ukraine ret til at forsvare sig?
- 4) Er krigens regler blevet overholdt i Ukraine fra 24. februar 2022?

III. Ung i et land i krig

Video med ung ukrainer (hverdag, indkaldelse, soldat, kende en død, flygtning) - **UDYH**

Har en borger i et demokratisk samfund pligt til selv at gøre noget? Kan du påvirke udviklingen i Ukraine eller andre steder – hvordan?

2) Ukraine – dannelsen af en stat. Folkemord (historie)

Intro:

Nedenfor følger materiale til ét modul i historie med de to undertemaer 1) Holodomor og 2) Folkedrab i dag?

I materialet her er der: link til FN's folkedrabskonvention, Holodomor-museet i Kyivs hjemmeside, tre korte video-klip (uddrag af Vladimir Putins tale 24. februar 2022, international arrestordre på Putin og Maria Lvovo-Belova og klip fra den russiske propandakanal RT) samt arbejdsprøgsmaal.

Forberedelse, lærer:

Find Vibe Termansen: Holodomor: Millioner mistede livet, da Stalin bevidst sultede de ukrainske bønder ihjel. Politiken Historie oktober 2022. (Uddel, så eleverne kan læse hjemme, eller hør sammen i klassen).

Find og uddel uddrag fra Anders Puck Nielsens bog: Krigens logik. Grønningen 1, 2023.

Forberedelse, elever:

Læs/hør Vibe Termansen: Holodomor. Politiken Historie.

Læs Anders Puck Nielsen: Krigens logik side 27-35 samt 94-102 samt 111-113.

Lektie (eller læs/hør sammen):

Læs/hør: Vibe Termansen (13.42 minutter) Holodomor: Millioner mistede livet, da Stalin bevidst sultede de ukrainske bønder ihjel - politikenhistorie.dk

I. Holodomor

Læs sammen: Definition "folkedrab", vedtaget i FN december 1948: Kilde: FN'S FOLKEDRABSKONVENTION (1948) | folkedrab.dk , Artikel II

Arbejdsspørgsmål:

1) Er Holodomor et folkemord ifølge Artikel II's definition? Falder de sovjetiske kommunisters drab på rige bønder/kulakker ind under definitionen her:

"I nærværende konvention forstås ved folkedrab enhver af nedennævnte handlinger, der begås i den hensigt helt eller delvis at ødelægge en national, etnologisk, racemæssig eller religiøs gruppe som sådan"

Falder de tyske nazisters drab på jøder, Holocaust, ind under begrebet?

2) Hvem kan lige efter Anden Verdenskrig have haft interesse i, at ordlyden i definitionen blev netop sådan her?

Gruppe A:

Undersøg og fremlæg for resten af klassen:

1) Hvilken opfattelse af Holodomor kommer til udtryk på Holodomor-museet i Kyivs hjemmeside Recognition of the Holodomor as Genocide | National Museum of the Holodomor-Genocide (holodomormuseum.org.ua) ?

2) Hvornår anerkendte det ukrainske parlament Holodomor som et folkemord? På hvilket grundlag?

Gruppe B:

Undersøg og fremlæg for resten af klassen:

1) Hvor mange lande anerkender Holodomor som et folkemord? Gør Danmark?

Gruppe C:

1) Hvordan markeres Holodomor i Ukraine i dag? Hvad bruges fortællingen om Holodomor til i Ukraine i dag?

Arbejdsspørgsmål (alle, fælles debat i klassen):

1) Bør Holodomor anerkendes som et folkedrab?

2) Kan man påvirke den beslutning – hvordan?

3) Hvad betyder det for Ukraine, hvis det bliver anerkendt? Og for Rusland?

4) Hvor længe kan (og bør) en hændelse som Holodomor definere forholdet mellem to lande?

5) Hvad kan man gøre for at hele sårene?

6) Findes der eksempler fra nyere tid, hvor uretfærdigheder begået for længe siden har ført til krige længe efter?

II. Folkedrab i dag?

Se sammen tre korte videoer:

a) Ukraine og folkedrab: Vladimir Putins tale 24. februar 2022: vladimir putin 24 february - Google-søgning , minuttal 16.09-17.15

b) Putin og folkedrab: International arrestordre (01.45 minutter): Situation in Ukraine: ICC judges issue arrest warrants against Vladimir Vladimirovich Putin and Maria Alekseyevna Lvova-Belova | International Criminal Court (icc-cpi.int)

c) Rusland, krigsforbryderdomstol og krigsskadeerstatning:

November 2022, russisk tv-show En aften med Vladimir Solovjov. Margarita Simonjan, chefredaktør russisk propagandakanal RT (2½ minut): (1) Julia Davis on X: "Meanwhile in Russia: top propagandists and their friends in high places are getting worried about the possibility of losing the war to Ukraine and being tried at the Hague. <https://t.co/SfgB1GexQv>" / X (twitter.com)

d) læs sammen eller hver for sig:

Anders Puck Nielsen: Krigens logik. Grønningen 1, 2023. Side 96 midt – 99 øverst.

Arbejdsspørgsmål:

1) Begår Rusland folkedrab i Ukraine nu?

2) Hvad er forskellen på folkedrab og andre krigsforbrydelser?

3) Hvad skal der ske, for at Vladimir Putin og andre russiske ledere vil blive stillet for Den Internationale Krigsforbryderdomstol i Haag?

4) Kommer det til at ske? Hvad kan man gøre, for at det kommer til at ske?

3) Ukraine – dannelsen af en stat. Ikke Rusland! (historie, samfundsfag)

Intro:

Nedenfor følger materiale til to moduler i historie eller samfundsfag med de tre undertemaer 1) Værdighedsrevolutionen/Euro-Maidan 2) Den kommunistiske arv/Arven fra Sovjet og 3) Historiebrug.

I første modul ser eleverne sammen filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

I materialet her er der (til andet modul): link til satirisk kort over Rusland, link til Kampen om historien, DR P1 2. januar 2024, kort over afstemningsresultatet i Ukraine 1. december 1991, foto af Moder Ukraine-statuen i Kyiv, fotos af anti-russisk satire i Ukraine, foto af historisk oplysningsmateriale på Maidan i Kyiv samt arbejdsspørgsmål.

Forberedelse, lærer:

Find filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

I. Værdighedsrevolutionen/Euro-Maidan

Første modul:

Se sammen (eller se evt. som lektie): Filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

Andet modul:

Sæt dette satiriske kort på whiteboardet...

Mapping Ukraine: Canada and Russia in 'tweet for tat' row (france24.com)

... og hør sammen:

Kampen om historien 2. januar 2024: Vlad og Vlodymyr: Zelenskyjs historiesyn Kampen om historien | Vlad & Vlodymyr: Zelenskyjs historiesyn 2:2 | DR LYD , minut 27.45-57.06

Arbejdsspørgsmål:

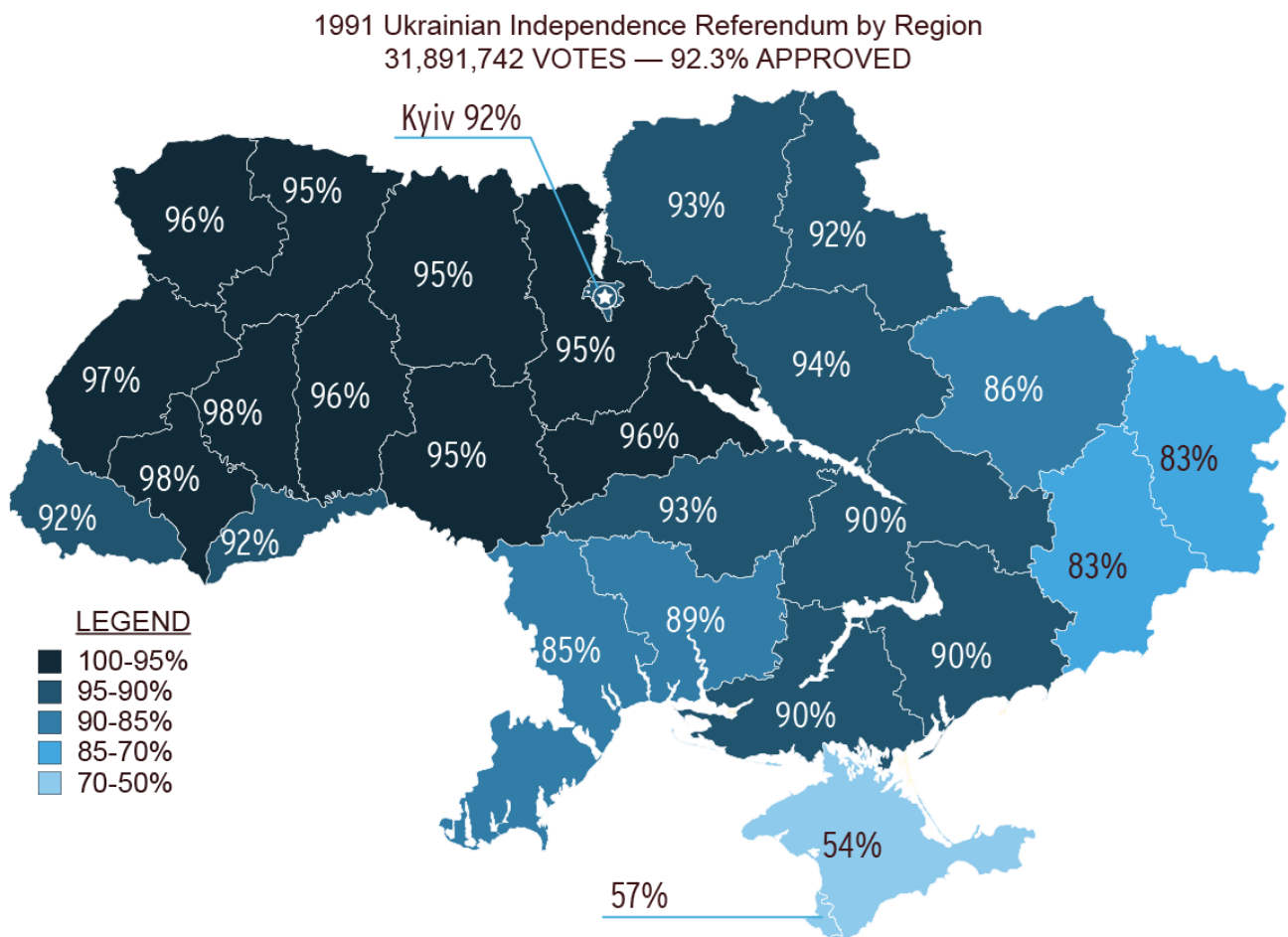
- 1) Er 2013/14 et afgørende øjeblik for dannelsen af staten Ukraine? Hvorfor (ikke)?
- 2) Hvor kommer revolutionen fra (fra oven/neden, udlandet, eliter...) – hvem begynder, hvem bliver ved?
- 3) Hvad vil oprørerne på pladsen? Hvem kæmper de imod?
- 4) Kæmper oprørerne for nationen eller staten Ukraine? Hvad er national identitet for dem?
- 5) Hvem kæmper for demokrati - demonstranterne eller politiet?
- 6) Definerer demonstranterne sig positivt (vi er...) eller negativt (vi er ikke...)?
- 7) Hvilken betydning har Maidan-pladsen i Kyiv i dag?
- 8) Hvad skal der til, for at du selv går på gaden og demonstrerer? Har du gjort det?

II. Den kommunistiske arv/Arven fra Sovjet

I 1991, da Sovjetunionen kollapsede og kommunistpartiet blev opløst, erklærede den daværende russiske præsident, Boris Jeltsin, at Rusland var arvtager til Sovjetunionen. Det betød blandt andet, at Rusland skulle overtage Sovjetunionens guldreserver, naturressourcer, institutioner, internationale aftaler, og den permanente plads i FN's Sikkerhedsråd samt at Ruslands præsident havde ene-adgang til at affyre Sovjets samlede a-våben-arsenal.

Forinden – den 1. december 1991 – stemte 90.32 procent af ukrainerne for selvstændighed fra Sovjetunionen. Der var flertal for selvstændighed i alle regioner, selv på Krim. I Donetsk og Luhansk stemte 83 procent for uafhængighed:

(10 maps that explain Ukraine's struggle for independence | Brookings)

Source: Data from Verkhovna Rada (Supreme Council) of Ukraine and the State Archival Service of Ukraine

Se sammen:

a) Video/billede af Moder Ukraine-statuen i Kyiv – **UDYH**

b) foto af anti-Rusland/anti-Putin graffiti i Ukraine i dag: Russkij vojennyj korabl, idi nakhuj (russiske krigsskib, gå ad helvede til)

Футболка мужская Russian warship idi nahui 150-180 г/м², S - цвет черный | Gifter (Гифтер)

Russiske soldat, gå ad helvede til (Ukraine, september 2022, cirka 70 km syd for Sumy. Foto: Jens Alstrup)

Gruppe A:

Undersøg og fremlæg for klassen:

- 1) Hvornår er statuen bygget?
- 2) Hvad hed statuen før? Hvornår skiftede den navn?
- 3) Hvornår vedtog det ukrainske parlament loven om fjernelse af kommunistiske symboler?
- 4) Hvorfor var Moder Ukraine-statuen undtaget fra den lov?

Gruppe B:

- 5) Hvad betyder hammer og segl-symbolet?
- 6) Hvornår blev det erstattet med den ukrainske trefork på statuens skjold?
- 7) Hvorfor da?
- 8) Hvad betyder trefork-symbolet?

Gruppe C:

- 9) Hvilken historie ligger bag russiske krigsskib idi nakhuj-graffittien?
- 10) Find et par eksempler på andre anti-russiske symboler eller grafitti fra Ukraine og kom med bud på deres betydning for historiebrugen i Ukraine nu.

Fælles debat, efter fremlæggelse fra grupper:

- 1) Hvilket statsdannelsesprojekt er og var statuen del af?
- 2) Hvilken opfattelse af nationalidentiteten skulle statuen udtrykke, da den blev rejst – og nu?
- 3) Hvad har man ellers gjort ved sovjetiske/kommunistiske symboler i Ukraine og andre steder?
- 4) Hvad bør man gøre?
- 5) Kender I eksempler på andre signifikante symboler, i Danmark eller i udlandet, der har skiftet betydning?
- 6) Hvilken national identitet er russiske krigsskib-grafittien udtryk for?
- 7) Hvem kan have interesse i, at den historie fra de første dage af invasionen bruges på netop den måde i Ukraine i dag?

III. Historiebrug

Video/foto af ”kunst” i Kyiv, Maidan – ukrainsk historie - **UDYH**

Hvilke historiske fakta lægges der vægt på her? Hvorfor? Hvem står bag? Hvad kan intentionen med netop dette, netop på Maidan-pladsen, være?

4) Ukraine – dannelsen af en stat. What's in a name? (engelsk, historie, samfundsfag)

Intro:

Nedenfor følger materiale til ét modul i engelsk, historie eller samfundsfag med de tre undertemaer 1) Grænselandet 2) Ukraine: Rusland eller Europa og 3) Russisk eller ukrainsk.

I materialet her er der: link til to satirisk kort, uddrag af George W. Bushs tale i det ukrainske parlament 1. august 1991 (Chicken Kiev-talen), kort video produceret af UDYH om betydningen af ordet "Ukraine", links til tre videoer med taler af Volodymyr Zelenskyj den 24. og 25. februar 2022, link til DR P1 Kampen om historien 2. januar 2024, kort video produceret af UDYH om at tale/drømme på russisk/ukrainsk samt arbejdssprøgsmål.

Forberedelse, lærer:

Find materialerne frem.

I. Grænselandet

Se/læs sammen:

a) Satiriske kort:

Mapping Ukraine: Canada and Russia in 'tweet for tat' row (france24.com)

When Humor Morphs Into Horror. My Atlas of Prejudice was born in 2009... | by Yanko Tsvetkov | Atlas of Prejudice

b) Betydningen af ordet "Ukraine":

Den 1. august 1991 holdt den amerikanske præsident George W. Bush en tale i det ukrainske parlament. Talen blev senere kaldt "Chicken Kiev-talen" da Bush i den endnu ikke anerkendte Ukraines ønske om selvstændighed. Før talen fik den amerikanske ambassadør i Sovjet (der også var historiker og lingvist) taleskriverne til at fjerne den bestemte artikel før "Ukraine". Hvis Bush sagde "the Ukraine", mente ambassadøren, at ukrainere ville synes, det lød som et geografisk område (altså del af Sovjet) og ikke som et land – uagtet at det hedder *the United States*.

I talen sagde Bush blandt andet:

"Centuries ago, your forebears named this country Ukraine or frontier, because your steppes link Europe and Asia. But Ukrainians have become frontiersmen of another sort. Today you explore the frontiers and contours of liberty."

(citeret fra Serhii Plokhy: *The Last Empire. The Final Days of the Soviet Union*, Oneworld Book 2015, side 63.)

c) Se sammen, kort video (UDYH). Ukraine anden betydning: *I* landet.

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvad er forskellen på at sige Ukraine/the Ukraine?
- 2) Hvad betyder det, at det er den amerikanske præsident/sovjetiske generalsekretær/russiske præsident/ukrainske præsident, der bruger betegnelsen?

- 3) Hvem har lov at bruge hvilke betegnelser, og hvem har retten til at definere, hvad de betyder?
- 4) Hvad betyder det, hvis man i dag skriver Kiev eller Kyiv (russisk og ukrainsk stavemåde)?
- 5) Hvad er forskellen på at bo i ”Grænselandet” mellem Europa og Asien eller ”i Ukraine”? Hvorfor er det vigtigt for den unge ukrainer?
- 6) Hvad betyder det, når man bruger betegnelserne Belarus/Hviderusland, Nederlandene/Holland, i/på Grønland?
- 7) Findes der andre stedsbetegnelser, der er omdiskuterede?

II. Ukraine: Rusland eller Europa?

Se/læs sammen:

Et budskab fra Ukraine | Volodymyr Zelenskyj | Lindhardt & Ringhof (lindhardtogringhof.dk)

- a) Zelenskyj, tale til det ukrainske folk, Kyiv 24. februar 2022, kl. 06.00: ”Vi er Ukraine”
- b) Zelenskyj, tale til Europas folk, Kyiv 25. februar 2022 ”En krig mod Europa”

som video (UDYH) eller tekst (Vibe)?

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvilken opfattelse af Ukraine kommer til udtryk i præsident Zelenskyjs to taler?
- 2) Er Ukraine del af det, han kalder ”Europa”?
- 3) Hvilke værdier, mener han, definerer Europa?
- 4) Hvilken interesse har Zelenskyj i at sige, at det er en krig mod Europa og ikke mod Ukraine?
- 5) Hvad er det, ifølge Zelenskyj, som Rusland truer? Hvem mener han bør handle for at beskytte Ukraine og Europa? Hvordan?
- 6) Hvilke retoriske virkemidler bruger Zelenskyj i talen? Hvorfor bruger han dem? Virker de?
- 7) Hvad mener du – er Ukraine del af Europa? Bør Ukraine blive medlem af EU? Og Nato? Hvad sker der, hvis EU- og Nato-landene ikke handler for at beskytte Ukraine?

III. Russisk eller ukrainsk

Hør/se sammen:

- a) Kampen om historien 2. januar 2024: Vlad og Vlodymyr Zelenskyjs historiesyn Kampen om historien | Vlad & Vlodymyr Zelenskyjs historiesyn 2:2 | DR LYD , minuttal 00.00-27.42
- b) video Zelenskyj (undertekster - **UDYH**), tale til det ukrainske og russiske folk, Kyiv 24. februar 2022 kl. 00.30.
- b) Video med ung ukrainer (**UDYH**): om at tale/tænke/drømme på ukrainsk/russisk

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Ukraines præsident Volodymyr Zelenskyjs tale er til ”det ukrainske og det russiske folk”. Er målgruppen *alle* ukrainere og *alle* russere?
- 2) Hvilke russere regner han med vil høre den? Hvorfor?
- 3) Hvorfor skifter Zelenskyj fra ukrainsk til russisk?
- 4) Hvilket sprog plejer han at tale? Hvilket signal sender det, når netop Zelenskyj taler ukrainsk? Og russisk?
- 5) Hvad betyder det for ukraineren på videoen at være ukrainsk?
- 6) Hvad betyder det for dig at være dansk?
- 7) Findes der andre eksempler (også historisk), hvor det har været vigtigt for folk at skifte sprog for at markere tilhørsforhold til egen stat eller ikke-tilhørsforhold til en anden stat?
- 8) Hvad kan man gøre, hvis man gerne vil styrke befolkningens identitet som ukrainere (eller danskere)?

5) Ukraine – EU og Nato. Ret til selvbestemmelse? (historie, samfundsfag)

Intro:

Nedenfor følger materiale til to moduler i historie eller samfundsfag med de tre undertemaer 1) Rusland, Ukraine, Nato og FN 2) Ukraine og EU – Uafhængighed, grænser samt brug af våben mod Ukraine og 3) Ukraine og EU - Ungarn.

I første modul ser eleverne sammen filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

I materialet her er der (til andet modul): kort video produceret af UDYH med ung ukrainer om forholdet til EU, link til Vladimir Putins tale den 24. februar 2022, FN's artikel 1 (formål), Helsinki-aftalen (stykke 1), Budapest-memorandummet stk 1 og 2, kort video fra Viktor Orbán på X, kort YouTube-video med Orbán, link til EU-traktaten artikel 2 (Folketingets EU-oplysning) samt arbejdsspørgsmål.

Forberedelse, lærer:

Find filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

Find øvrige materialer.

Evt. ekstra: Arranger foredrag

I. Rusland, Ukraine, Nato og FN

Første modul:

Se sammen (eller se evt. som lektie): Filmen *Winter on Fire: Ukraine's Fight for Freedom* af Evgeny Afineevsky, 2015. 1 time, 38 minutter.

Andet modul:

Se sammen:

- a) video med ung ukrainer – hvad synes du om EU? **UDYH**
- b) Ruslands præsident Vladimir Putins tale til det russiske folk 24. februar 2022, vladimir putin 24 february - Google-søgning , minuttal 21.02 – 23.45
- c) De forenede Nationers pagt (unric.org) (Artikel 1)
- d) University of Minnesota Human Rights Library (umn.edu) (stykke 1)

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvordan opfatter Vladimir Putin Rusland, USA og Nato?
- 2) Hvad mener han, at Rusland er blevet lovet omkring Nato-udvidelser?
- 3) Hvad mener han, at verdens-situationen og historien, som han udlægger den, giver ham ret til?
- 4) Putin nævner folks ret til selvbestemmelse og kæder det sammen med FN's Artikel 1. Hvad står der i Artikel 1?

- 5) Hvordan tolker Putin den tekst i forbindelse med invasionen af Ukraine? Har han ret?
- 6) Putin siger i talen, at alle, der lever i vore dages Ukraine har ret til selv at foretage det valg, som folk på Krim tog i 2014 [folkeafstemningen den 16. marts 2014 om tilslutning til Rusland. Afstemningen er internationalt fordømt]. Giver FN's Artikel 1 ham hjemmel til at afholde folkeafstemninger på Krim eller i andre lande?
- 7) Sovjetunionen underskrev allerede i 1975 CSCE's Helsinki slutakt. Aftalen blev underskrevet af 33 lande (alle europæiske lande minus Albanien) samt USA og Canada. Hvad står der i stykke 1?
- 8) Hvad står der om stater forhold til andre stater, om stater grænser og om deltagelse i internationale organisationer, traktater og alliancer? Kan det fortolkes på forskellig måde, i for eksempel Moskva, Kyiv, Bruxelles og Washington?
- 9) Hvorfor nævner Putin mon ikke Helsinki-aftalen i sin tale?

II. Ukraine og EU. Uafhængighed, grænser samt brug af våben mod Ukraine

I Budapest den 5. december 1994 underskrev præsidenterne for Ukraine (Leonid Kutjma), Rusland (Boris Jeltsin), USA (Bill Clinton) og premierministeren i Storbritannien (John Major) det såkaldte Budapest-memorandum. I memorandummet giver Rusland, USA og Storbritannien en række garantier til Ukraine mod at landet afleverer sine a-våben til Rusland, der havde nedrustningsaftaler med USA.

Læs sammen (stykke 1 og 2) : [volume-3007-I-52241.pdf \(un.org\)](#)

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvad står der?
- 2) Ukraine afleverede sine a-våben og har derfor ikke nogen i dag. Har Rusland overholdt sine forpligtelser i aftalen? Har USA og Storbritannien?
- 3) I februar 2014, under Euro-Maidan/Værdighedsrevolutionen lod Rusland forstå, at landet ville gribe ind med magt, hvis ikke den daværende ukrainske præsident Viktor Janukovyj selv fik knust demonstrationerne. Han henviste til, at EU og USA truede Ukraines suverænitet. Er der hjemmel i Budapest-memorandummet til en sådan handling?

III. Ukraine og EU - Ungarn

Den 14. december 2023 blev EU's stats- og regeringschefer enstemmigt enige om at åbne optagelsesforhandlinger med Ukraine. Enstemmigheden opstod, da Ungarns premierminister Viktor Orbán på opfordring fra den tyske kansler Olaf Scholz forlod lokalet et par minutter for at gå på toilettet. Beslutningen blev altså vedtaget enstemmigt af 26, ikke 27, EU-medlemsstater.

Fremgangsmåden er ikke set før i EU-regi, men den er juridisk gyldig. EU fejrede det som en stor succes og et vigtigt fremskridt i samarbejdet med Ukraine.

Dagen efter lagde Viktor Orbán denne video på sin X-profil:

Se sammen:

video (00.47) Orbán Viktor on X: "#Ukraine is not ready for EU membership. Luckily we will have many opportunities to correct the decision made yesterday. <https://t.co/OLmK25DeQY>" / X (twitter.com)

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Hvilket sprog er videoen på? Hvem er målgruppen?
- 2) Viktor Orbán siger, at Ungarn ikke taber noget ved beslutningen, da Ukraines optagelse i EU skal vedtages i alle EU's 27 nationale parlamenter - så hvis det ungarske parlament (hvor 2/3 af medlemmerne kommer fra Orbán's parti, Fidesz) ikke ønsker, at Ukraine bliver medlem af EU, kan de blot nedstemme det. Kan det ungarske parlament det?
- 3) Er der andre måder, enkelte stater kan blokere for Ukraines EU-medlemskab på?

Viktor Orbán blokerede på samme EU-topmøde i december 2023 for vedtagelsen af en økonomisk hjælpepakke til Ukraine på 50 milliarder euro.

Se/læs sammen:

video (00.58) viktor orban bad decision ukraine - Google-søgning

EU's fælles værdier, EU-traktaten, artikel 2: Artikel 2 / Folketingets EU-Oplysning

Arbejdsspørgsmål:

- 1) Orbán siger i videoen, at "EU vil give Ungarns penge til Ukraine". Er det Ungarns penge, EU ville give og låne til Ukraine?

Dagen før topmødet lovede EU-Kommissionen at optø cirka 10 milliarder euro til Ungarn, midler, der har været tilbageholdt på grund af store udfordringer i Ungarn med korrupsion, retsstatsprincipperne, demokrati og menneskerettigheder (særligt for LGBT-personer). Viktor Orbán krævede at få alle de cirka 30 milliarder euro, der dengang var indefrosset.

- 2) Burde EU have givet grønt lys for udbetalingen af alle midlerne til Ungarn for at sikre landets opbakning til Ukraine-støtten?
- 3) Hvem har – udover Viktor Orbán - interesse i, at EU ikke støtter Ukraine?
- 4) Hvad sker der med EU, hvis enkelte medlemsstater kan diktere EU's samlede politik som her?
- 5) Hvad sker der med EU, hvis EU giver køb på sine egne værdier (som beskrevet i EU-traktatens Artikel 2) for at sikre sammenhold mod Rusland?
- 6) Er støtten til Ukraine og modstanden mod Rusland vigtigere for EU end at håndhæve sine værdier internt – helliger målet midlet?
- 7) Hvad kan EU gøre i denne situation?
- 8) Hvad bør EU gøre?
- 9) Bør Ukraine være medlem af EU?

Ekstra (forslag):

Foredrag med Vibe Termansen, I skyggen af Rusland